

Evidensbaserad praktik, samverkan och tillgänglighet

Följeforskningsrapport avseende Skånes utvecklingsarbete
inom verksamhetsområdet stöd till personer med
funktionsnedsättning under 2013 och 2014
Skriftserie 2016:3 - Hanna Egard

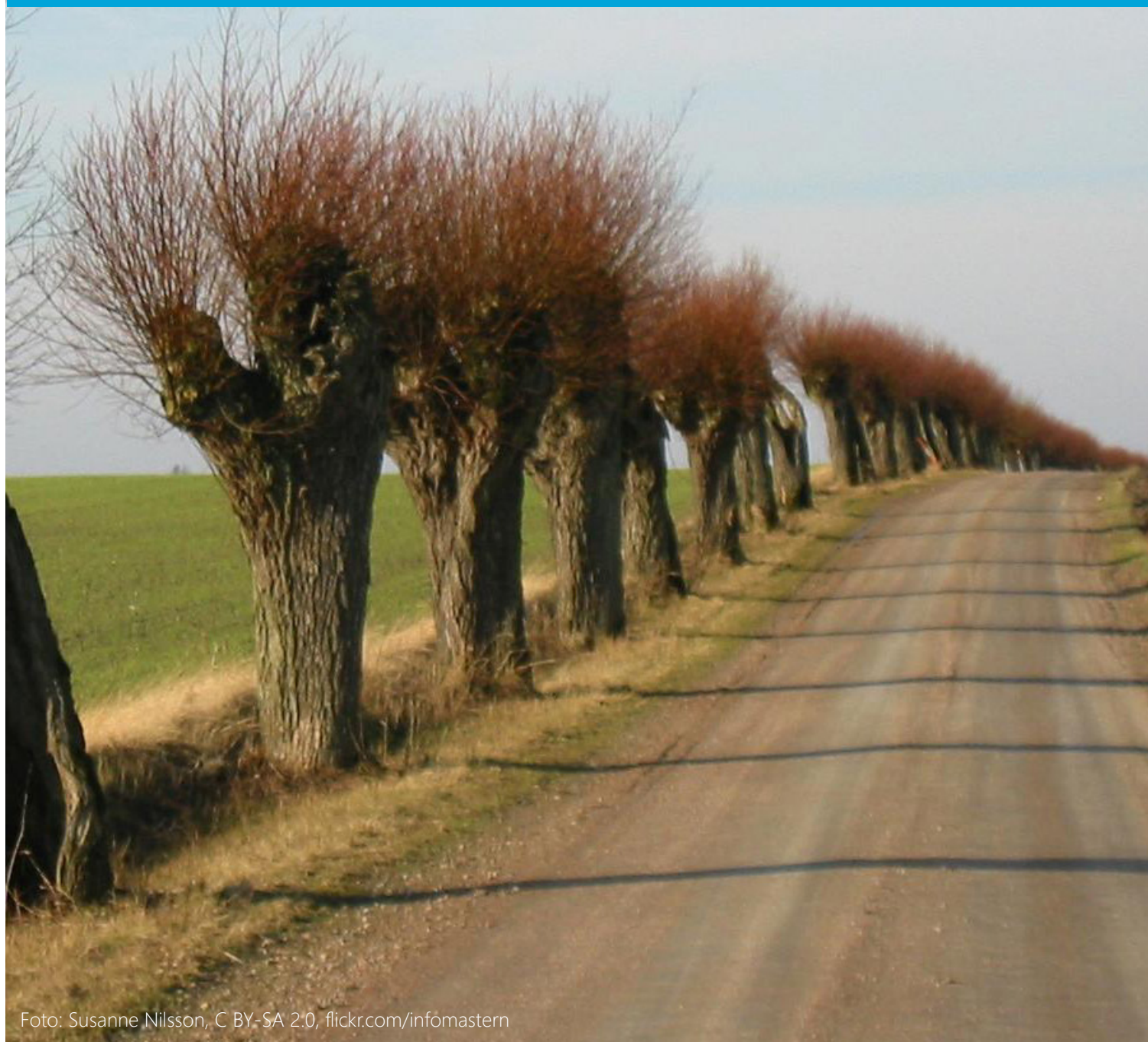

Foto: Susanne Nilsson, C BY-SA 2.0, flickr.com/infomastern

Kommunförbundet Skåne

Innehållsförteckning

Förord	2
Inledning	4
Bakgrund till stöd för utvecklingen av evidensbaserad praktik inom socialtjänsten	6
Det regionala utvecklingsarbetets utformning i Skåne	12
Regionalt utvecklingsarbete inom verksamhetsområdet stöd till personer med funktionsnedsättning	14
Skånes utvecklingsarbete inom det aktuella verksamhetsområdet	16
Sammanfattning	35
Slutord	40
Referenser	42

© Författaren och Kommunförbundet Skåne, 2016

ISBN: 978-91-89661-66-0

Författare: Hanna Egard

Produktion: Magnus Gustafsson, Kommunförbundet Skåne

Tryck: Printhuset Electra AB, Malmö

Förord

Inom ramen för den nationella satsningen på evidensbaserad praktik (EBP) inleddes ett utvecklingsarbete inom funktionshinderområdet i Skåne under augusti 2013.

EBP-satsningen riktar sig till verksamheter som bedrivs med stöd av Lagen om särskilt stöd (LSS) och Socialtjänstlagen (SoL) i kommunal, regional eller privat regi och brukarorganisationer. Det övergripande syftet för samtliga delprojekt har varit att öka brukarinflytande och självbestämmande för personer som lever med en funktionsnedsättning och mottar särskilt stöd, service och omsorg från samhället.

En ambition har varit att också möjliggöra brukarmedverkan i olika delar av projekten.

Från starten av utvecklingsarbetet i augusti 2013 och under 2014 har arbetet följts av en följeforskare. Följeforskningen har inneburit att det löpande under utvecklingsarbetets gång gjorts uppföljning av arbetet utifrån dess övergripande målsättning och inriktning. Intrycken har återkopplats till ledningen för utvecklingsarbetet d v s utvecklingsledare (projektledare) och forskningsledare samt ledamöterna i projektledningsgruppen och styrgruppen.

Denna rapport utgör en beskrivning av utvecklingsarbetet och en skriftlig avrapportering av följeforskningens resultat.

Förhoppningen är att erfarenheterna kan bidra till lärande och ökad kunskap om förutsättningar för ett framgångsrikt utvecklingsarbete i en evidensbaserad praktik.

Lund januari 2016

Carina Lindkvist
Avdelningschef
Socialtjänst, Vård och Omsorg
Kommunförbundet Skåne

Inledning

Ämnet för denna rapport är *Skåne läns regionala utvecklingsarbete inom verksamhetsrådet stöd till personer med funktionsnedsättning*.

Detta utvecklingsarbete kan kort beskrivas som en del av en landsomfattande satsning på stöd till evidensbaserad praktik inom socialtjänsten olika verksamhetsområden. Satsningen finansieras av statliga medel enligt en överenskommelse mellan staten och Sveriges Kommuner och Landsting (SKL).

Allt sedan starten i augusti 2013 till och med december 2014 har jag följt arbetet i egenskap av följeforskare. Följeforskning utgör en form av ”on-going evaluation” det vill säga en utvärdering som sker löpande under utvecklingsarbetets gång (Ahnberg et al 2010). Denna form av utvärdering innebär att det kontinuerligt sker en uppföljning av arbetet utifrån dess övergripande målsättning och inriktning. Denna form av så kallat ”lärande utvärdering” syftar till att utvecklingsarbetet ska bedrivas på ett effektivt sätt och hålla sig till uppsatta mål (ibid).

Som följeforskare har jag deltagit i samtliga möten med projektledningsgruppen och i flertalet av de olika former av aktiviteter som bedrivits inom utvecklingsarbetet. Jag har vidare återkommande återkopplat till ledningen för utvecklingsarbetet i form av samtal med utvecklingsledare (projektledare), forskningsledare och projektledningsgruppens ledamöter men även i form av två muntliga presentationer där resultatet av en systematisk genomgång av utvecklingsarbetet mål, innehåll och utformning har presenterats för projektledningsgruppen och styrgruppen. Presentationerna har föranlett diskussioner och förtydliganden och också att särskilda medel avsatts till ett delprojekt om tillgänglighet och delaktighet på lika villkor vid möten och konferenser.

Rapporten utgör en beskrivning av utvecklingsarbetet och en skriftlig avrapportering av följeforskningens resultat. Till skillnad från muntlig redogörelse möjliggör en skriftlig en fördjupad och mer nyanserad analys av utvecklingsarbetets inriktning och organisering.

Materialiet som ligger till grund för rapporten består av överenskommelser mellan SKL och staten, relevanta styrdokument, projektledarens minnesanteckningar från projektledningsgruppen, skriftliga beskrivningar och presentationer av delprojekt samt även mina anteckningar från olika möten och arrangemang och inspelade intervjuer med åtta personer i projektledningsgruppen.

Rapporten inleds med en bakgrundsbeskrivning avseende utvecklingsarbetet samt dess syfte och målsättning.

Därefter presenteras utvecklingsarbetets organisering i Skåne och innehållet i utvecklingsarbetet analyseras utifrån de mål som anges i gällande styrdokument. Rapportens tredje del ägnas åt att beskriva den integrering mellan kommun och Region Skåne och avseende brukare, profession och forskning som eftersträvas inom ramen för utvecklingsarbetet. Avslutningsvis sammanfattas följeforskningens huvudsakliga resultat och de lärdomar som kan dras av utvecklingsarbetet.

Bakgrund till stöd för utvecklingen av evidensbaserad praktik inom socialtjänsten

Som nämndes inledningsvis har det regionala utvecklingsarbete som är ämnet för denna rapport finansierats av statliga medel som syftar till att stödja utvecklingen av en evidensbaserad praktik för god kvalitet inom socialtjänstens område. Stödet har tillkommit genom årliga överenskommelser som sedan 2010 upprättats mellan staten och Sveriges Kommuner och Landsting (SKL). I den så kallade ”plattform för arbetet med att utveckla en evidensbaserad praktik inom socialtjänsten” som anger inriktningen för satsningen anges att begreppet ”socialtjänst” inte endast innefattar de verksamheter som regleras av Socialtjänstlagen (SoL) utan även verksamheter enligt Lag om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) (Socialdepartementet 2010). I de första årens överenskommelser öronmärktes medel för satsningar inom verksamhetsområdena äldre, barn och unga samt missbruk och beroendevård. Efter en kartläggning under 2012 som visade att det, enligt landets län och regioner, fanns stora utvecklingsbehov inom området stödsatser för personer med funktionsnedsättning tillkom även öronmärkta medel för detta verksamhetsområde i kommande års överenskommelser (Socialdepartementet och SKL 2012, 2013, 2014: SKL 2012).

Det statliga stödet till socialtjänsten motiveras utifrån ”Evidensbaserad praktik inom socialtjänsten –till nytta för brukaren (SOU 2008:18) där det konstateras att ”Kunskapsbasen för insatserna inom socialtjänsten är outvecklad”(SOU 2008:18:9). Arbetet inom socialtjänsten anses inte i tillräcklig utsträckning bedrivas utifrån kunskap avseende vilka effekter metoder, insatser och arbetsätt har, utan i största utsträckning utifrån professionella erfarenheter, lagstiftning och olika riktlinjer för handläggning. Enligt utredningen behöver socialtjänstens organisering av arbetet och arbetsätt förändras och det behövs vidare utbildningsinsatser och ett aktivt förhållningssätt till så kallad kunskapsbildning. Målsättningen med de föreslagna förändringarna är att socialtjänsten ska arbeta evidensbaserat.

”Evidentia” som ordet evidens kommer ifrån är latin och betyder ”tydlighet” och syftar i detta sammanhang på vetenskapligt stöd eller bevis som finns för vilken effekt en insats har (Jergeby 2008).

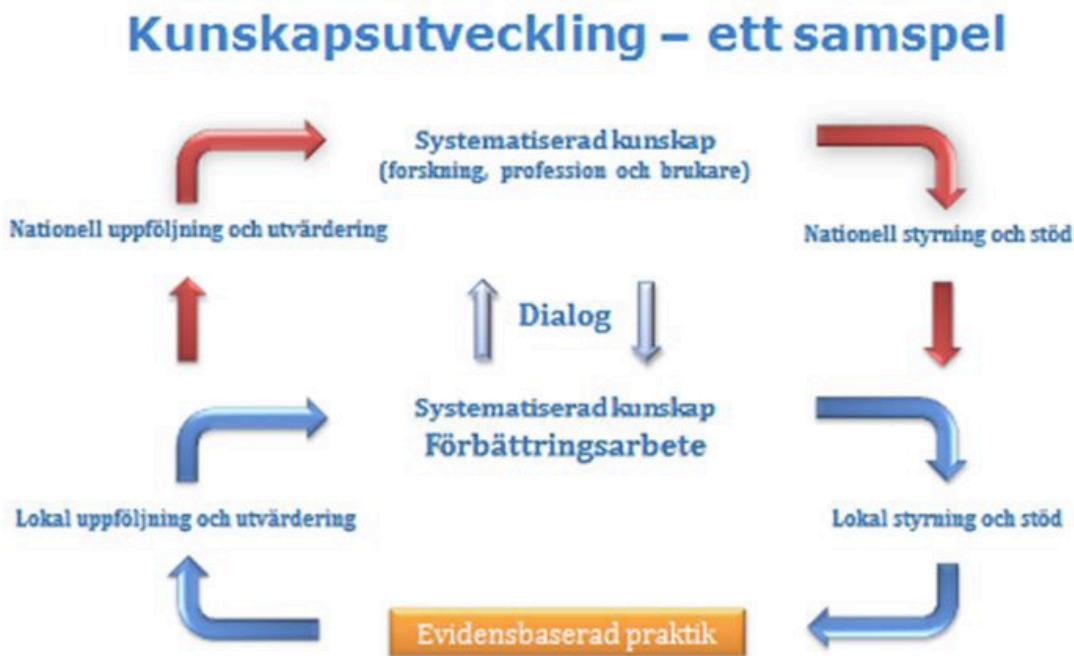
Evidensbaserad praktik (EBP) innebär att beslut om insatser till enskilda individer baseras på en sammanvägning och integrering av kunskap från tre likvärdiga källor: 1) bästa tillgängliga vetenskapliga kunskap 2) brukarens erfarenhet och önskemål 3) professionellas erfarenhet och förmåga (Jergerby 2008). Att arbeta evidensbaserat innebär att de tre källorna till kunskap betraktas som likvärdiga. Sammanvägningen av de olika formerna av kunskap ska ske i dialog mellan den professionella och brukaren och grunden för de beslut som fattas ska redovisas och vara tydlig för alla inblandade (ibid.).

De fyra utvecklingsområden som formuleras i SOU (2008:18) rör de tre kunskapskällorna som anges i definitionen av EBP. Det första utvecklingsområdet där det behövs insatser är: forskning och utvärdering kring resultat, kvalitet och effektivitet av socialt arbete. Det andra är: bättre förutsättningar för professionen att arbeta evidensbaserat. Det tredje: en förbättrad struktur för verksamhetsuppföljning. Det fjärde: ett förtydligt brukarperspektiv på arbetet och i verksamheten. I utredningen riktas kritik mot att det statliga stödet tidigare varit projektbaserat och kortsiktigt och inte integrerat satsningar på forskning, utbildning, praktik och implementering. För att få till stånd en förändring föreslår utredningen ett strategiskt, långsiktigt och samordnat stöd från staten och omfattande insatser på nationell och regional nivå.

I staten och SKL:s gemensamma plattform för arbetet med att utveckla evidensbaserad praktik i socialtjänsten beskrivs EBP som en del i att uppnå, utveckla, upprätthålla och säkra det lagstadgade kravet på god kvalitet inom SoL och LSS. Vidare definieras EBP som: ”ett förhållningssätt för ett ständigt och systematiskt lärande, där brukaren och de professionella, utifrån bästa tillgängliga kunskap tillsammans fattar beslut om lämpliga insatser i den mån brukaren eller hans eller hennes närstående kan och vill vara delaktiga” (Socialdepartementet 2010:3).

De årliga överenskommelserna mellan staten och SKL rymmer satsningar på såväl nationell, regional och lokal nivå. Utgångspunkten är att det krävs insatser på flera nivåer och att de olika nivåerna samspelar med varandra. Nedanstående modell, som återkommer i alla överenskommelser, illustrerar hur kunskapsutvecklingen går till och hur den evidensbaserade praktiken är tänkt att utvecklas:

Figur 1: Samspelet mellan nationella, regionala och lokala insatser för utvecklingen av EBP

I 2013 års överenskommelse formuleras de strategiska målen för arbetet med att utveckla en evidensbaserad praktik:

- Det finns en långsiktigt hållbar struktur för utveckling, spridning och implementering av kunskap inom socialtjänsten och angränsande områden inom hälso- och sjukvården i alla län, samfinansierad av huvudmännen.
- Det finns ett välkänt, ändamålsenligt och efterfrågat stöd, både från regional och nationell nivå, till kommunerna och alternativa utförare inom socialtjänsten.
- Det nationella stödet i form av riktlinjer, vägledningar och kunskapsöversikter med mera är utformat på ett sätt som gör det enkelt för huvudmän och alternativa utförare att ta emot och använda det.
- Forum för kontinuerlig dialog mellan utbildningsanordnare och avnämare har etablerats.
- Nationella insatser och stöd till huvudmännen är utformade på ett sätt som stimulerar och möjliggör brukarmedverkan inom socialtjänst och närliggande hälso- och sjukvård.

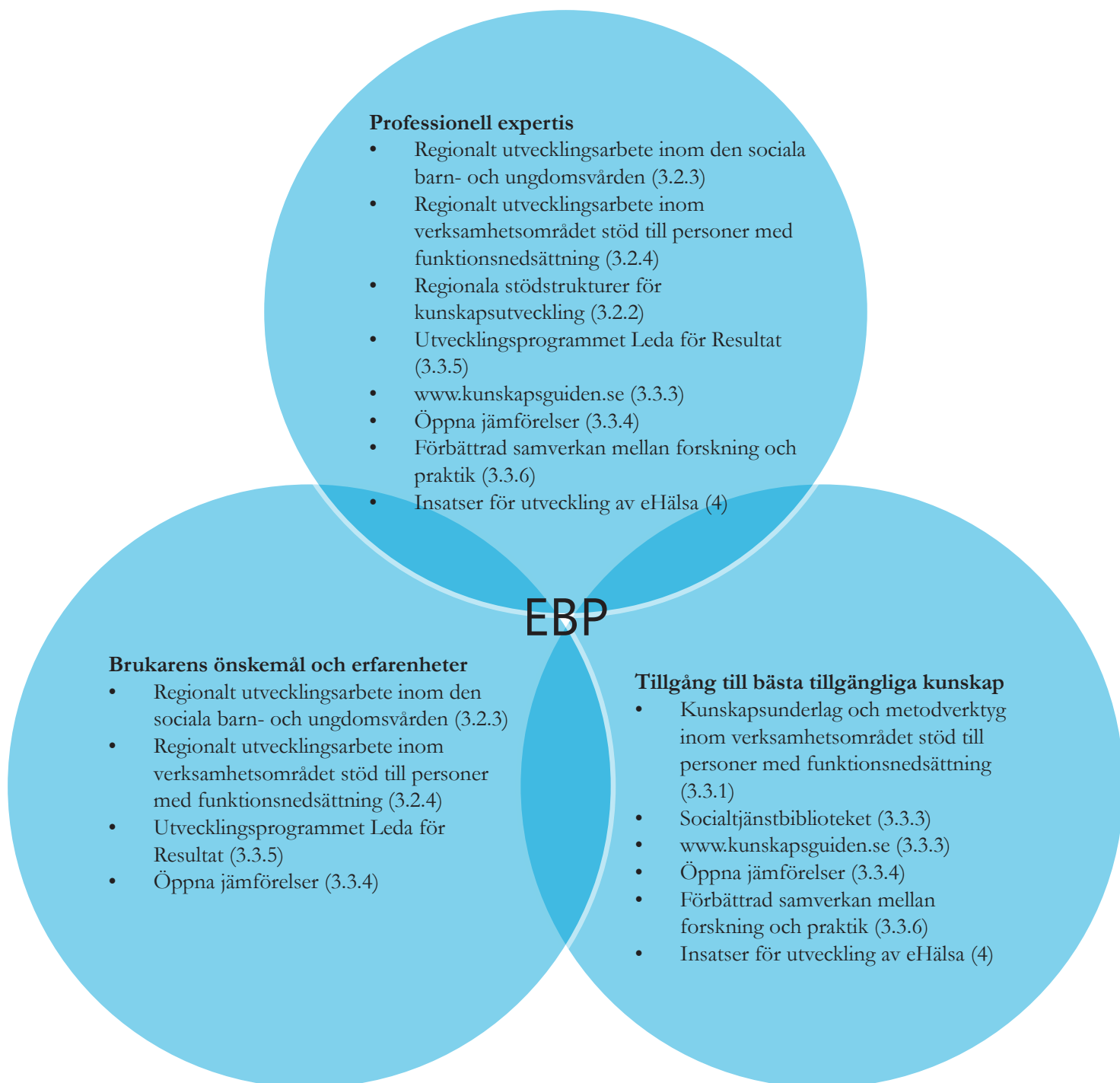
(citat Socialdepartementet och SKL 2013:10).

I överenskommelsen för 2014 har det skett en precisering av inriktningen för arbetet. Bland annat betonas att strukturen för utveckling spridning och implementering ska vara gemensam för huvudmännen: ”Det finns en gemensam långsiktigt hållbar struktur för utveckling, spridning och implementering av kunskap inom socialtjänsten och närliggande hälso- och sjukvård i alla län”. Vidare förtydligas vikten av brukarmedverkan och det beskrivs som kontinuerlig och ska eftersträvas genom systematiskt arbete: ”Nationellt och regionalt stöd till huvudmännen är utformat på ett sätt som stärker kontinuerlig brukarmedverkan och ett systematiskt arbete för brukarinflytande inom socialtjänst och närliggande hälso- och sjukvård” (Socialdepartementet och SKL 2014:9).

Överenskommelserna för 2013 och 2014 rör två områden inom evidensbaserad praktik inom socialtjänsten nämligen regionalt och nationellt stöd till dels utvecklingen av evidensbaserad praktik, dels utveckling av eHälsa¹. Vart och ett av dessa områden rymmer flera delområden, vilket framkommer i nedanstående illustration av för hur satsningarna är tänkt att förhålla sig till de tre kunskapskällorna för evidensbaserad praktik.

1 ”eHälsa är samlingsnamnet på insatser, verktyg och processer i socialtjänst och vård som syftar till att rätt person ska ha rätt information vid rätt tillfälle” (Socialdepartementet och SKL 2013:7).

Figur 2: Hur 2014 års överenskommelse om stöd till EBP förhåller sig till de tre kunskapskällorna. Källa: Socialdepartementet och SKL (2014)

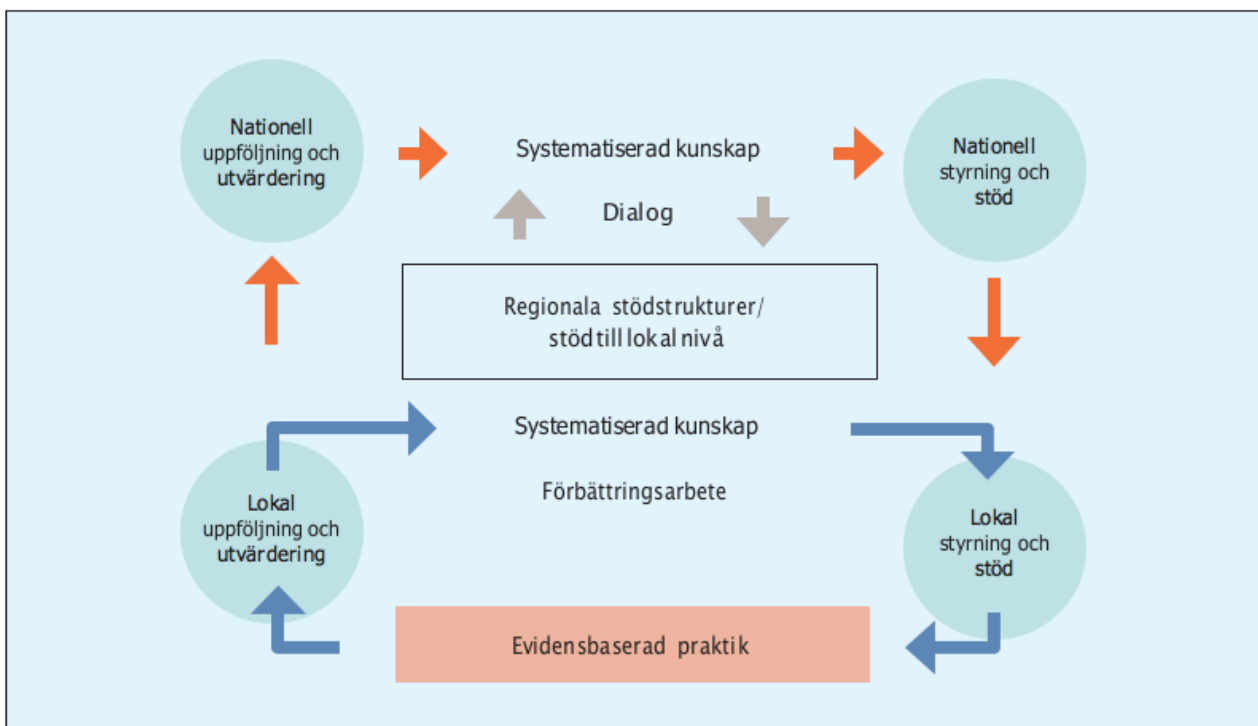

Det stöd som är relevant för denna avrapportering av följeforskningen är primärt satsningarna på regionala stödstrukturer och regionalt utvecklingsarbete inom verksamhetsområdet personer med funktionsnedsättning.

Regionala stödstrukturer

De regionala stödstrukturerna kan beskrivas som organisatorisk ram för hela EBP stödet. Syftet med stödstrukturerna är att skapa ett nätverk och en struktur för kontinuerlig kunskapsutveckling inom socialtjänst och närliggande områden inom hälso- och sjukvård. I en broschyr från SKL har de regionala stödstrukturerna ritats in i mitten av kunskapshjulet för att illustrera den roll stödstrukturerna är tänkta att ha och få i skapandet av evidensbaserad praktik:

Figur 3: De regionala stödstrukturernas roll i utvecklingen av EBP

Källa: SKL 2014

Som anges i modellen ska de regionala stödstrukturerna utgöra ett stöd för lokal nivå. Detta innebär att de ska ge socialtjänsten ett praktiskt verksamhetsstöd, vara ett stöd i implementering av ny kunskap och vara ett forum för politiska prioriteringar och strategier inom välfärdsområdet. I förhållande till den nationella nivå ska de regionala stödstrukturerna vara en dialogpartner i frågor kring kunskapsutveckling och kunskapsstyrning. Slutligen ska stödstrukturen samordna det utvecklingsarbete som bedrivs på regional nivå inom ramen för överenskommelsen.

Det regionala utvecklingsarbetets utformning i Skåne

I överenskommelsen mellan staten och SKL från 2013 är ett av de strategiska målen med EBP satsningen att det ska finnas en ”långsiktigt hållbar struktur för utveckling, spridning och implementering av kunskap inom socialtjänsten och angränsande områden inom hälso- och sjukvården”. I organiseringen av stödstrukturen och samordningen av det regionala utvecklingsarbetet för EBP inom socialtjänstens olika områden återfinns också en intention om att integrering, det vill säga att föra samman kommuner i länet, Kommunförbundet Skåne och Region Skåne för att skapa denna struktur. Det regionala utvecklingsarbetet för evidensbaserad praktik i Skåne län leds av en styrgrupp med representanter från Region Skåne och Kommunförbundet Skåne och från Malmö och Åstorps kommun (Region Skåne och Kommunförbundet Skåne 2013, 2015). Styrgruppen har hand om de ekonomiska medlen för satsningen och har ett övergripande ansvar för utvecklingsarbete inom ramen för den aktuella satsningen men även andra överenskommelser mellan stat och SKL såsom exempelvis ”sammanhållen vård och omsorg för de mest sjuka äldre”.

Figur 4: organisering av regionalt utvecklingsarbete för EBP i Skåne

Källa: SKL (2014) Regionala strukturer för kunskapsutveckling. Delrapport om arbete i län/regionen 2013.

Stödstrukturen i Skåne

Stödstrukturen¹ för utvecklingen av EBP utgörs av styrgruppen, två regionala samordnare och 13 utvecklingsledare som leder utvecklingsarbetet inom de olika satsningarna inom utvecklingen av EBP (Region Skåne och Kommunförbundet Skåne 2013, 2015). Den regionala samordningstjänsten delas av Annica Forsgren från FoU Valfärd, Kommunförbundet Skåne och Ann Danielsson från Region Skåne. I deras uppgift ingår att samordna den regionala verksamheten, utveckla strukturer för samarbete mellan huvudmännen och i sitt arbete verka för att EBP sprids till verksamheterna. Ett långsiktigt mål med arbetet är att det leder till resultat för brukarna och kvalitetsutveckling inom socialtjänst och hälso- och sjukvård (ibid.).

Knutet till stödstrukturen finns även två referensgrupper, en för intresse- och brukarorganisationer och en för lärosätena i länet (ibid.).

1 Här beskrivs företrädesvis den del av stödstrukturen som varit relevant för utvecklingsarbetet inom verksamhetsområdet stöd till personer med funktionsnedsättning. För en beskrivning av stödstrukturens utformning inom politisk nivå och chefsnivå inom Skåne län och framtida utvecklingsplaner se ”Plan för långsiktig utveckling av stödstrukturen för evidensbaserad praktik i Skåne Region Skåne och Kommunförbundet Skåne 2013-11-04.” och ”Åtterrapporering av vissa delar i överenskommelsen om stöd till EBP 2015-02-05” och Stödstrukturens uppbyggnad och hur den kommer att se ut från 2016 och framåt då statliga medel upphör är under diskussion och beslut, se vidare ”Nytt förslag på regional utvecklingsenhet för socialtjänsten i Skåne med uppdrag att stödja kunskapsutvecklingen Dnr 14-7-57”).

Regionalt utvecklingsarbete inom verksamhetsområdet stöd till personer med funktionsnedsättning

Det övergripande målet med det regionala utvecklingsarbetet inom verksamhetsområdet är att stödja utvecklingen av en evidensbaserad praktik och initiera långsiktigt utvecklingsarbete.

Med utgångspunkt i en kartläggning av länens och regionernas redogörelser för utvecklingsbehov inom verksamhetsområdet (SKL2012) enades SKL och staten om att nedanstående områden för utvecklingsarbete inom det aktuella verksamhetsområdet nämligen:

1. Förstärkt delaktighet och inflytande för barn och unga med funktionsnedsättning
2. Förstärkt brukarmedverkan
3. Initiera, genomföra och utveckla systematisk uppföljning

Inom det första utvecklingsområdet som rör barn lyfts metoder och strategier för att barn ska kunna påverka beslut fram och dessa metoder behöver ”tas till vara, vidareutvecklas och utvärderas” (s13 2013 års överenskommelse). Målet är att förbättra delaktigheten och inflytandet för gruppen.

När det gäller det andra verksamhetsområdet betonas att det rör förstärkt brukarmedverkan på individ, verksamhets- och systemnivå och att en viktig målsättning är att ”skapa strukturer och processer för medverkan och inflytande och att detta kopplas till relevanta besluts- och verksamhetsprocesser”.

Begreppen medverkan, inflytande och delaktighet definieras inte i överenskommelsen. I Socialstyrelsens (2013) vägledning om brukarmedverkan och inflytande ”Att ge ordet och lämna plats” hänvisas till att begreppen syftar på att individer kan få del av eller påverka hur insatser utformas och verksamheter styrs eller ta del av eller påverka beslut som fattas. Delaktighet och medverkan innebär att vara med i processen, medan inflytande innebär att denna medverkan får effekt och individen kan påverka beslut, verksamhet, utformning eller styrning. Medverkan, delaktighet och inflytande kan ske på olika nivåer.

Individnivån avser livssituationen, och det vardagliga stödet, servicen eller omsorgens utformning. Verksamhetsnivå avser utveckling av verksamheten och de beslut som fattas på en övergripande nivå. Systemnivå avser i sin tur politisk nivå eller policynivå (ibid).

Det tredje och sista utvecklingsområdet som rör systematisk uppföljning anges att arbetet ska bidra till systematisk uppföljning förstärks på såväl individ- som verksamhets- och systemnivå. Vidare är det en viktig målsättning att ”initiera, genomföra och utveckla den systematiska uppföljningen”.

Vad som mer precist avses med systematisk uppföljning definieras inte i överenskommelsen. I Socialstyrelsens (2014:8) kunskapsstöd ”Systematisk uppföljning beskrivning och exempel” definieras det som att löpande beskriva och möta enskilda klienters problem och behov, insatser och resultat”. Beskrivningen görs utifrån på förhand definierande kriterier och arbetet med individen dokumenteras löpande och sammanställas på gruppnivå i syfte att utifrån detta material kunna utveckla verksamheten. Uppföljningen på verksamhetsnivå kan sedan sammanställas för att få systematisk uppföljning på nationell nivå.

Skånes utvecklingsarbete inom det aktuella verksamhetsområdet

Inledning

Utvecklingsarbetet inom verksamhetsområdet har vägletts av en handlingsplan som arbetades fram inför ansökan om medel från SKL och som godkändes av styrgruppen innan ansökan skickades in. Medarbetare vid FoU Vårld ansvarade för framtagandet och formuleringen av handlingsplanen och diskuterade innehållet i planen med representanter från kommuner, Region Skåne, brukarorganisationer och från FoU-enheter inom kommunen och vid habilitering och hjälpmedel vid Region Skåne. I handlingsplanen beskrivs utvecklingsarbetets inriktning, organisering och ledning.

Avseende arbetets inriktning anges att utvecklingsarbetet ska vara inriktat på alla tre utvecklingsområdena dvs. 1) Förstärkt delaktighet och inflytande för barn och unga med funktionsnedsättning 2) förstärkt brukarmedverkan och 3) Initiera, genomföra och utveckla systematisk uppföljning. Den största delen av utvecklingsarbetet ska riktas mot de första två områdena. Motiveringen som ges till detta är att utvecklingsarbete gällande det tredje området om systematisk uppföljning redan har påbörjats i och med ”omfattande uppföljning av delaktighetsmodellen” (citat s.2), vilket är en metod för ökad delaktighet och inflytande för brukare inom funktionshinderområdet. Utifrån uppföljningen av delaktighetsmodellen ska generella kvalitetsindikatorer för brukarinflytande formuleras som enligt planeringen ska användas i arbetet med kvalitetssäkring och systematisk uppföljning. I avsnittet ”Delprojekt inom området stöd till personer med funktionsnedsättning i Skåne” beskrivs de olika delprojekten kortfattat och en analys görs utifrån hur de förhåller sig till de utvecklingsområden som anges i handlingsplanen och överenskommelsen mellan staten och SKL.

När det gäller arbetets organisering och ledning anges det i projektplanen att en projektledare ska utses som har till uppgift att driva och samordna utvecklingsarbetet. Vidare ska en projektledningsgrupp tillsättas som har till uppgift att ”följa projektets utveckling tillsammans med projektledaren” och vara sammansatt av representanter från verksamheter inom kommun och region, HSO och så kallade ”primärbrukare”.

Under 2013 och 2014 har utvecklingsarbetet inom området samordnats, utvecklats och drivits av en projektledare tillsammans med en forskningsledare. Projektledaren, som haft samma roll som utvecklingsledarna inom andra regionala utvecklingsarbeten inom EBP-satsningen, har arbetat 50 procent under 2013 och 2014 inom utvecklingsarbetet och varit anställd av Kommunförbundet Skåne. Utvecklingsledaren har i nära samarbete med forskningsledaren samordnat och drivit utvecklingsarbetet genom kontakter med ledare för utvecklingsprojekt och verksamheter i Skåne och deltagit i möten med den regionala styrgruppen och nationella nätverksträffar för utvecklingsledarna inom EBP.

Forskningsledaren vid FoU Välfärd vid Kommunförbundet Skåne har varit ansvarig för omfattande förarbete inför ansökan om medel för det regionala utvecklingsarbetet inom området och har bland annat genomfört en kartläggning av relevanta utvecklingsområden bland verksamhetschefer och FoU-enheter inom funktionshinderområdet, samt varit drivande i framtagandet av handlingsplanen som låg till grund för ansökan om medel hos SKL. Forskningsledaren har sedan under 2013 och 2014 arbetat 10% inom utvecklingsarbetet och inom ramen för detta formulerat projektskisser för de delprojekt som kommit fram, ansvarat för forskningsanknytning av delprojekten samt rekryterat forskare till att leda flera av delprojekten och även varit ledare för ett par delprojekt. Vid årsskiftet 2014/2015 gick utvecklingsledare och forskningsledare i pension. Forskningsledaren ersattes inte, däremot utökades tjänsten som utvecklingsledare från 50 till 100 procent och tillsattes med en ny medarbetare (SKL och Kommunförbundet Skåne 2015).

Utvecklingsledare och forskningsledare har haft regelbundna möten med en projektledningsgrupp som enligt handlingsplanen har till uppgift att ”följa projektets utveckling med projektledaren” (citats.3). Projektledningsgruppens sammansättning har formulerats utifrån evidensbaserade praktikens tre kunskapskällor och utifrån att främja samverkan mellan kommuner och landsting. Ledamöterna i projektledningsgruppen representerar brukare, forskning och professioner vid olika huvudmän. De kommer från brukar- och intresseorganisationer, kommuner i länet, Region Skåne, FoU enheter och lärosäten och flertalet ledamöter rekryterades från ett etablerat nätverk för yrkesverksamma och intresseorganisationer nämligen Kommunförbundet Skånes verksamhetsråd för funktionshinderområdet.

Tabell 1: Projektledningsgruppen sammansättning

- Unga Funkisar Skåne
- HSO Skåne
- FoU habilitering och Hjälpmedel, Region Skåne
- Vuxenhabiliteringen, Region Skåne
- Psykiatri, Region Skåne
- Landskrona stad
- Kristianstad kommun
- FoU Malmö
- Vårdalinstitutet
- Forskningsledare
- Utvecklingsledare (projektledare)

Följeforskaren har deltagit i projektledningsgruppens möten under den period som följeforskningen har pågått.

I handlingsplanen anges att ”särskilda referensgrupper kan komma att tillsättas för de separata delprojekten” (citat s.3). Dessa grupper ska karaktäriseras av ”bred representation och brukarrepresentanter”. För att nå lokal förankring för utvecklingsarbetet och bygga upp kontakter mellan verksamheter som deltar föreslås i handlingsplanen att så kallade ”brukarinflytandesamordnare”(BiSam) utses inom kommuner och andra verksamheter som deltar. (Liknande samordnare finns sedan tidigare inom socialpsykiatri). BiSam:s mer precisa ansvar och uppdrag kommer att utformas under utvecklingsarbetets gång. Ambitionen är att skapa ett nätverk för samordnarna inom respektive verksamhet som består även efter EBP satsningens avslut. Inom ramen för utvecklingsarbetet har också BiSam-rollen utformats och ett nätverk för dessa samordnare har byggts upp. Vidare har referensgrupper för forskare respektive brukare skapats.

Utifrån hur organisationsstrukturen beskrivs förefaller finnas en ambition att bygga upp en form av stödstruktur inom det aktuella verksamhetsrådet genom samordning och samarbete mellan olika verksamheter och kunskapskällor. Som samverkansforskarna Axelsson och Bihari Axelsson (2013:19) skriver innebär samarbete, samordning och samverkan olika former av integrering, det vill säga att ”föra samman olika delar, t.ex. olika aktörer eller aktiviteter till en större helhet”. I utformningen av utvecklingsarbetets organisationsstruktur har ambitionen för det första varit att integrera kommunal, och regional

verksamhet, för det andra att integrera de tre kunskapskällorna inom EBP, det vill säga kunskap och erfarenheter från professionella, brukare och forskning. Den form av integrering som det handlar om är dels samordning, vilket enligt Axelsson och Bihari Axelsson innebär en vertikal integrering mellan olika hierarkiska nivåer inom organisationer men dels samarbete, vilket är en form av horisontell integrering mellan verksamheter som ofta sker genom skapandet av nätverk. Innan vi fördjupar oss i denna integrering kommer innehållet och utformningen av utvecklingsarbetets olika delprojekt att beskrivas och analyseras utifrån de direktiv som ges i överenskommelsen mellan staten och SKL.

Arrangemang och delprojekt inom utvecklingsarbetet

Som ett led i att finna en konkret utformning och uppläggning av utvecklingsarbetet arrangerade utvecklingsledaren (projektledaren) tre sonderade ”dialogmöten” under hösten 2013. Fokus för dessa möten var att göra en kartläggning av hur verksamheterna arbetade med brukarinflytande och fånga upp förslag på delprojekt och utvecklingsarbete, vilket genomfördes i form av samtal i mindre grupper. Målgruppen var enligt inbjudan: ”politiker, verksamhetsansvariga eller handläggare med övergripande ansvar inom kommunal och regional funktionshinderverksamhet samt företrädare för brukarorganisationer”. Totalt deltog verksamhetsföreträdare från 14 olika kommuner och från HSO, men ingen från Region Skånes verksamheter.

I februari 2014 arrangerades ett fjärde dialogmöte som syftade till att följa upp det som diskuterats på tidigare dialogmöten. Utvecklingsledare och forskningsledare informerade om vad som ”var på gång” inom ramen för utvecklingsarbetet och presenterade förslag på delprojekt som planerades. Vid denna träff deltog verksamhetsföreträdare från 19 kommuner, 5 intresseorganisationer och brukare från verksamheter i Landskrona, men ingen representant från Region Skåne. De deltagande verksamheterna fick anmäla intresse för att vara med i de delprojekt som presenterades.

Delprojekten och arrangemangen som har genomförts eller satts igång är eller har varit utformade på i huvudsak fyra olika sätt. En första typ är ”utvecklingsarbete” där verksamheter deltagit och varit involverade i under längre tid, en andra typ utgörs av ”endagsarrangemang”, en tredje typ är ”undersökningar eller uppföljningar” och en fjärde typ är ”nätverk och referensgrupper”.

Nedan listas och beskrivs delprojekten och arrangemangen (som genomförts eller satts i gång under den period som följeforskningen har pågått) kortfattat, uppdelat utifrån vilken utformning aktiviteten har. Ordningen på projekten följer den ordning i vilken delprojekten startades inom ramen för utvecklingsarbetet.

Tabell 2: Arrangemang och delprojekt inom regionalt utvecklingsarbete i verksamhetsområdet stöd till personer med funktionsnedsättning

Namn	Innehåll	Syfte
A. Utvecklingsarbete		
1. Utvärderingsverkstad	Representanter från verksamheter (personal och brukare) får utbildning och handledning i utvärdering parallellt med att de genomför en mindre uppföljning eller utvärdering av sin verksamhet. Medverkan av brukare i utvärderingen uppmanas.	Syftet är att lära sig ett förhållningssätt och en metod för att kunna genomföra utvärdering, kvalitetsmätning eller projekt med brukarmedverkan.
2. Utvecklande av hemsida för funktionshinderområdet i Skåne	Hemsida med information och kunskap om funktionshinderområdet skapas på Kommunförbundet Skåne.	Syfte är att stärka spridning av erfarenheter, information och kunskap inom funktionshinderområdet genom en tillgänglighetsanpassad hemsida.
3. Nyskapande verksamheter	FoU-cirkel där olika verksamhetsmodellens möjlighet att öka brukarinflytande i planering och genomförande granskas och diskuteras och förslag på ändringar i dagens verksamheter formuleras.	Syftet är att belysa i vilken mån olika verksamhetsmodeller inom LSS tar tillvara brukarnas möjlighet till inflytande och delaktighet.
4. Daglig verksamhet och steget efter	FoU-cirkel om arbetsformerna och utformningen av daglig verksamhet och möjligheten att utveckla verksamheten för att målgruppen ska kunna få arbete på öppna arbetsmarknaden.	

Namn	Innehåll	Syfte
B. Endagsarrangemang		
1. Dialog-konferens: Förstärkt delaktighet och inflytande för barn och unga med funktionsnedsättning	Ann-Marie Stenhammar berättar om erfarenheter från projektet ”Lyssna på oss” som handlar om delaktighet för barn och unga. Därefter presentation av goda exempel från Skåne avseende utvecklingsarbete inom området.	Syftet är att som i ett led i satsningen på evidensbaserad praktik arrangera en konferens inom det prioriterade området förstärkt delaktighet och inflytande för barn och unga.
2. Workshop om hur mentorskap kan stärka ungdomars delaktighet	En mentor som överkommit svårigheter kan med sin erfarenhet och kunskap ge kraft åt ungdomar på väg in i vuxenlivet. Mentorskap är ett sätt att stärka samarbetet mellan verksamhet och brukare och offentlig sektor och det civila samhället. På workshopen beskriver mentorer, medarbete och projektledare sina erfarenheter av mentorskap.	Syftet är att deltagarna inspireras och lär av varandra för att kunna utveckla mentorskap och mentorskapsprogram.
3. Seminarium om tjänstedesign	Genom beskrivningar och praktiska övningar berättar representanter från Region Västerbotten om hur tjänstedesign kan användas för att skapa brukarinflytande inom LSS-verksamhet*.	
4. Workshop: Delaktighet för personer med omfattande intellektuell funktionsnedsättning	Workshop om hur människor med omfattande intellektuell funktionsnedsättning kan påverka sin tillvaro genom utforskning av den enskildes kommunikation och genom förändringar på individuell och organisatorisk nivå.	Syftet är att utforska arbetsätt som främjar kommunikation, delaktighet och möjlighet att påverka för personer med omfattande intellektuell funktionsnedsättning.

* Region Västerbotten (2014) Rapport om Förstärkt brukarmedverkan. Kan tjänstedesign som metod underlätta inflytande och delaktighet?. FoU Västerbotten 2014:22.

Namn	Innehåll	Syfte
C. Undersökning/uppföljning		
1. Uppföljning av delaktighetsmodellen och framtagande av kvalitetsindikatorer	Delaktighetsmodellen är ett arbetssätt för att öka brukarens delaktighet och möjlighet att bestämma över sitt liv och sin vardag. Modellen har fått stor spridning och har över tid utvecklats genom att personal kombinerar modellen med andra metoder. Modellen behöver följas upp och kvalitetskriterier behöver formuleras för att tydliggöra när och hur modellen är framgångsrik.	Syftet är att göra en systematisk uppföljning av delaktighetsmodellen och utifrån denna fastställa kvalitetsvariabler för att kunna kvalitets-säkra modellen och därefter presentera modellen som en evidensbaserad metod för delaktighetsarbete.
2. Vad är delaktighet för dig?	För att ta reda på vilken betydelse brukare själva ger orden delaktighet och självbestämmande genomför personal* inom daglig verksamhet eller gruppboende intervjuer med brukare kring inflytande, delaktighet och självbestämmande.	Syftet är att få beskrivningar av olika perspektiv och förväntningar på samt upplevelser och tolkningar av brukares delaktighet, inflytande, medverkan och självbestämmande.
3. Medverkan, delaktighet och inflytande på lika villkor	Undersökning om hur människor med funktionsnedsättning kan delta och medverka och få inflytande. Sammanställning av konkreta exempel från intresseorganisationer och deltagarbase-rad forskning.	Syftet är att söka och sprida kunskap om arbetssätt, metoder och mötesformer som skapar möjlighet till medverkan, inflytande och delaktighet på lika villkor inom utvecklingsarbete för att stärka brukarmedverkan inom funktionshinderområdet.

* Region Västerbotten (2014) Rapport om Förstärkt brukarmedverkan. Kan tjänstedesign som metod underlätta inflytande och delaktighet?. FoU Västerbotten 2014:22.

Namn	Innehåll	Syfte
D. Referensgrupper och nätverk		
1. BiSam (Brukarinflytandesamordnare)	En person i varje kommun eller verksamhet får i uppdrag att samordna aktiviteter och arbeta med frågor som rör brukarinflytande, medverka i utvecklingsarbete och delta i regionalt nätverk för BiSam.	Syftet med nätverket är att nå lokal förankring och samordna verksamheternas utvecklingsarbete kring brukarinflytande.
2. Forskargruppen	Forskargruppen är sammansatt av forskare/forskarstuderande inom funktionshinderområdet som deltar i projektledningsgruppen, leder delprojekt och har erfarenhet av deltagarbaserad forskning eller utvecklingsarbete.	Syftet med forskargruppen är att stärka utvecklingsarbetets forskningsanknytning och skapa forum där aktuella forskningsresultat och metodfrågor kan diskuteras i förhållande till delprojektens utformning, innehåll och resultat.
3. Öppen referensgrupp	Den öppna referensgruppen är sammansatt av personer som har LSS-insatser eller stödinsatser från andra verksamheter och personalen inom dessa verksamheter. Deltagarna kommer från flera olika kommuner och intresseorganisationer.	Syftet med den öppna referensgruppen är inhämta brukares och personals upplevelser, erfarenheter och kunskap om delaktighet, inflytande och självbestämmande och få deras återkoppling på upplägg, innehåll och resultat från delprojekt.
4. Idégrupp för inflytande och delaktighet för barn och unga med funktionsnedsättning	Nätverk och arbetsgrupp bestående av representanter från verksamheter inom funktionshinderområdet och intresseorganisationer.	

I den översiktliga beskrivningen av delprojekten, från projektledningsgruppsmöten och träffar för respektive delprojekt framkommer att alla delprojekt och andra arrangemang varit förankrade på chefsnivå och inneburit ett samarbete mellan olika kommuner, intresseorganisationer eller privata utförare. Vidare har de letts av en delprojektledare och varit knutna till projektledaren (utvecklingsledaren) eller till styrgruppen för utvecklingsarbetet.

Delprojekten har haft forskningsanknytning genom att de byggt vidare på tidigare forskning eller utvecklingsarbete, letts av en forskare eller varit utformade i form av en vetenskaplig undersökning eller utvärdering. Alla forskare eller forskarstuderande som varit engagerade i delprojekten och/eller i projektledningsgruppen har vidare deltagit i en forskargrupp som utgjort en form av referensgrupp där det skett ett erfarenhetsutbyte mellan delprojekten avseende upplägg, innehåll och resultat och frågor kring avrapportering, spridning och implementering diskuterats.

När det gäller brukarmedverkan i delprojekten så har det inte funnits någon medforskare knuten till något av delprojekten och inga särskilda referensgrupper med brukare från verksamheterna. Däremot har den ”öppna referensgruppen” fungerat som referensgrupp för de delprojekt som varit utformade som utvecklingsarbete och undersökningar. Deltagarna i den öppna referensgruppen har varierat något från gång till gång, men det har funnits en fast ”kärna” av deltagare från kommunala verksamheter och intresseorganisationer inom området. Under träffarna har brukare och personal delats upp i mindre grupper och samtalat kring frågor som varit aktuella för delprojekten inom utvecklingsarbetet och handlar om vad delaktighet och inflytande är (Vad är delaktighet för dig?) men även inflytande och delaktighet på daglig verksamhet och gruppboenden (daglig verksamhet och steget efter och nyskapande verksamheter).

Alla delprojekt och arrangemang rör sig inom utvecklingsområdet ”förstärkt brukarmedverkan”

Då samtliga arrangemang och delprojekt syftar till att öka medverkan, inflytande och delaktighet kan de sorteras in under det andra området för utvecklingsarbete som anges i överenskommelsen, nämligen ”förstärkt brukarmedverkan”. Som anges i överenskommelsen ska det inom detta utvecklingsområde läggas fokus på brukarmedverkan på individ-, verksamhets- och systemnivå och att skapa strukturer och processer för medverkan och inflytande och att koppla detta till besluts- och verksamhetsprocesser.

Delprojekten som varit utformade som utvecklingsarbete rör framförallt brukarmedverkan på verksamhetsnivå (utvärderingsverkstad, nyskapande verksamheter, daglig verksamhet och steget efter, tillgänglig information) men medverkan på systemnivå tangeras också i delprojektet om daglig verksamhet och steget efter som rör möjligheten till arbete på öppna arbetsmarknaden. Endagsarrangemang rör sig mellan individnivå och verksamhetsnivå. Delprojekten i den sista kategorin som är utformade som undersökningar rör sig på individnivå (vad är delaktighet för dig) verksamhetsnivå (uppföljning av delaktighetsmodellen).

Kan då delprojekten sägas bidra till att som det står i överenskommelsen ”skapa strukturer och processer för medverkan och inflytande och att koppla detta till besluts- och verksamhetsprocesser”? Ambitionen förefaller finnas i en majoritet av delprojekten, då det handlar om att förändra arbets- och förhållningsätt, stärka brukarnas inflytande över vilka beslut som fattas och hur insatserna organiseras och utformas. Uppbyggnaden av BiSam - nätverket och den öppna referensgruppens innebär dessutom att två strukturer för att stärka brukarinflytande skapats och prövats inom ramen för utvecklingsarbetet, strukturer som kan fortleva efter utvecklingsarbetets avslut eller användas i andra verksamheter och sammanhang. Nätverket av brukarinflytandesamordnare (BiSam) utgör en organisationsstruktur på lokal nivå för driva och arbeta med inflytande och delaktighet och införliva detta i de lokala verksamheternas arbetssätt och beslutsstrukturer. Den öppna referensgruppen i sin tur utgör ett konkret exempel på hur brukares erfarenheter och kunskaper kan fångas upp och bidra till att utveckla verksamheten och stärka deras inflytande och delaktighet. Inom ramen för utvecklingsarbetet har brukarna givit respons på delprojekten och andra arrangemang samt även bidragit till att aktualisera tillgänglighetens betydelse för att kunna vara delaktig och få inflytande.

Ett delprojekt och ett nätverk med tydligt fokus på “delaktighet och inflytande för barn och unga med funktionsnedsättning”

”Dialogkonferensen” har ett tydligt fokus på inflytande och delaktighet för barn och unga med funktionsnedsättning och är således det delprojekt som enklast kan placeras in under utvecklingsområdet ”förstärkt delaktighet och inflytande för barn och unga med funktionsnedsättning”.

Inom detta utvecklingsområde ska ”metoder och strategier för att barn ska kunna påverka beslut tas till vara, utvecklas och utvärderas”. Under dialogkonferensen informerades och spreds kunskap om arbetssätt och metoder och modeller för att öka barns delaktighet och inflytande och en idégrupp (nätverk) som ska arbeta vidare med frågorna etablerades. Ingen specifik utvärdering eller utveckling av metoder för delaktighet och inflytande för just barn och unga har gjorts inom ramen för utvecklingsarbetet. En uppföljning och utvärdering har dock genomförts avseende delaktighetsmodellen, ett BiSam-nätverk och en öppen referensgrupp har skapats och flera endagsarrangemang (mentorskap, tjänstedesign och workshop om delaktighet för personer med omfattande intellektuell funktionsnedsättning) som handlar om hur metoder och strategier för stärkt inflytande och delaktighet för personer med funktionsnedsättning i alla åldrar.

Inget delprojekt inom utvecklingsområdet kring systematisk uppföljning

I handlingsplanen betonas att fokus för arbetet kommer ska ligga inom de två första områdena. Inom utvecklingsområdet för systematisk uppföljning ska det endast genomföras en uppföljning av delaktighetsmodellen där kvalitetsvariabler tas fram för att kvalitetssäkra modellen.

Utifrån hur delprojektet kring uppföljningen av delaktighetsmodellen är beskrivet, kan det sägas utgöra en form av utvecklingsarbete som syftar till att utvärdera en metod för brukarmedverkan och inflytande på verksamhetsnivå. Det är dock inte ett exempel på systematisk uppföljning. Utifrån Socialstyrelsens (2014) definition av systematisk uppföljning innebär det att löpande dokumentera arbetet med enskilda individer före under och efter insatser, sammanställa detta material på gruppnivå och utifrån detta material förbättra och utveckla verksamheten. Då något sådant arbete inte genomförts inom ramen för det nämnda delprojektet och inte heller inom ramen för det regionala utvecklingsarbetet inom funktionshinderområdet i Skåne blir slutsatsen att inget av delprojekten handlar om systematisk uppföljning¹.

1 Ledningen för utvecklingsarbetet menar dock att uppföljningen av delaktighetsmodellen utgör en form av systematisk uppföljning då studien bidrar till att initiera utveckla och genomföra systematisk uppföljning.

Integrering av verksamheter i projektledningsgruppen

Som framkommer i utformningen av projektledningsgruppen finns det en uttalad ambition om att integrera kommunala och regionala verksamheter inom ramen för utvecklingsarbetet. Utifrån överenskommelsen mellan staten och SKL finns dock inget uttalat krav på sådan integrering när det gäller det regionala utvecklingsarbetet inom verksamhetsområdet stöd till personer med funktionsnedsättning. I definitionen av ”socialtjänsten” ska verksamhet som regleras av LSS ingå enligt staten och SKL plattform (staten och SKL 2010). Det är värt att notera att Hälso- och sjukvårdslagen (HSL) som reglerar merparten av habiliteringens och psykiatrins verksamhet inte nämns. Om denna avgränsning varit vägledande för det regionala utvecklingsarbetet inom stöd för personer med funktionsnedsättning så hade troligen projektledningsgruppen utformats på ett annat sätt. Endast ”rådgivning och personligt stöd” enligt LSS hade då varit relevant för EBP satsningen och Region Skånes del i utvecklingsarbetet hade sannolikt inte varit lika stor. I organiseringen av utvecklingsarbetet inom verksamhetsområdet stöd till personer med funktionsnedsättning i Skåne har man dock valt en betydligt vidare tolkning av ”socialtjänsten”, en tolkning som även innefattat habiliteringen och psykiatrin, det vill säga verksamheter som regleras av HSL. Det finns flera tunga argument för denna vida definition. För det första rör satsningen stärkt brukarmedverkan och inflytande och delaktighet för barn med funktionsnedsättning och dessa personer har ofta insatser från både LSS/SoL och HSL. För det andra kan det regionala utvecklingsarbetet ses som en grund för den stödstruktur som ska skapas genom EBP-satsningen och som ska vara gemensam för socialtjänsten och angränsande områden inom Hälso- och Sjukvård.

Som tidigare nämnts innebär integrering att *olika* verksamheter församman till en helhet. Syftet med att samarbeta, samverka och samordna är just detta, samtidigt som olikheterna mellan verksamheterna, organisationerna eller professionerna kan skapa svårigheter att arbeta tillsammans, vilket innebär att det är tidskrävande och inte sällan besvärligt (Axelsson & Bihari Axelsson 2013). På projektledningsnivå har samarbetet mellan Kommunförbundet Skåne och Region Skåne och FoU Malmö Stad också kantats av diskussioner kring ledning, organisering och inriktning på utvecklingsarbetet. Bristen på samsyn och svårigheterna att samarbeta kan tänkas utifrån Axelsson och Bihari Axelsson bero på att verksamheterna är olika till sin karaktär och har olika organisatoriska kulturer.

I intervjuerna med utvecklingsledare, forskningsledare och ledamöter från Region Skåne framkommer dock en annan förklaring, nämligen vem som ska styra över utvecklingsarbetets utformning och inriktning och hur stort inflytande Region Skåne respektive Kommunförbundet Skåne och kommunerna ska ges. Ledning, organisering och inriktning på utvecklingsarbetet har varit föremål för diskussion allt sedan förarbetet till och det första utkastet av handlingsplanen, enligt informanterna. Utifrån de intervjuer som genomförts förefaller projektledningsgruppen ha tillkommit som ett svar på Region Skånes önskan om och krav på inflytande över utvecklingsarbetets inriktning. En av de intervjuade ledamöterna från Region Skåne beskriver processen så här under intervjun:

-”Vi fick den här handlingsplanen och hade många synpunkter och hade gärna varit mer delaktiga i att utforma den. Vi upplevde inte att vi fick vara med och utforma den, det var mer ”nu är det bråttom, nu gör vi så här och så går vi vidare sedan” och vi tyckte ”ja så kan vi göra men då får vi se till att strukturerna blir så att det blir reellt inflytande så att vi inte sitter passivt på mötena”// och då var det då vi fick inskrivit att det skulle vara en projektledningsgrupp där vi menade att beslut skulle tas. Och det var ett krav för att vi skulle vara med.”

I det första utkastet till handlingsplan benämndes gruppen som ”referensgrupp”, vilket ändrades till ”projektledningsgrupp” i senare versioner och som i stort sett alla informanter lyfter under intervjuerna ger benämningen ”projektledningsgrupp” en förväntan om att ledamöterna i gruppen fattar beslut och tillsammans leder projektet. I handlingsplanen beskrivs dock projektledningsgruppens uppgift som att ”följa projektets utveckling tillsammans med projektledaren”, vilket mer för tankarna till ett forum för diskussion och återkoppling. En av representanterna från Kommunförbundet Skåne som var med och författade handlingsplanen menar också att gruppen, trots ändringen till ”projektledningsgrupp” i handlingsplanen utformades för att skapa en form av referensgrupp bestående av ledamöter med olika specialkompetenser inom verksamhetsområdet som skulle kunna bidra till utvecklingsarbetet och diskutera och ge respons på dess inriktning och utformning. Om gruppen hade lett projektet och ledamöterna hade varit tänkt att vara beslutande hade den enligt informanten behövt vara mindre och haft en annan sammansättning. Utvecklingsledaren beskriver också att han uppfattat projektledningsgruppen som en form av referensgrupp och lagt upp sin samordning och ledning av utvecklingsarbetet därefter.

I intervjuerna med ledamöterna från Region Skåne och från FoU Malmö stad framkommer att de utifrån att gruppen var en projektledningsgrupp förväntat sig att de när de skulle få inflytande över utvecklingsarbetet och exempelvis vara med och besluta om delprojektens inriktning och utformning. När dessa förväntningar inte infriades uppstod irritation och förvåning och en del ledamöter upplevde också att de blev dåligt bemötta av utvecklingsledare och forskningsledare. Då deltagandet i projektledningsgruppen inte innebär det inflytande som habilitering och hjälpmedel förväntar sig väljer ledamöterna, efter dialog med ledningen, att inte längre komma på mötena.

I figuren på nästa sida åskådliggörs hur utvecklingsarbetet i praktiken varit organiserat över tid och den uppdelning som har funnits i ledning och styrning av delprojekt inom arbetet.

Figur 5: Aktiviteter och organisering av regionalt utvecklingsarbete inom verksamhetsområdet stöd till personer med funktionsnedsättning i Skåne

2014		Formell uppdelning av delprojekt genomförs
Januari		
Februari	Dialogmöte	
Mars		
April	BiSam-träff	
Maj	Forskargruppträff Start delprojekt: Utvärderingsverkstäder Vad är delaktighet för dig? Nyskapande verksamheter Daglig verksamhet och steget därefter	
Juni	Projektledningsgruppsmöte Öppen referensgrupp	
Juli		
Augusti		
September	Konferens: Lyssna på oss- dialogkonferens	
Oktober	Forskargruppträff Öppenreferensgrupp Start idégrupp: inflytande barn och unga	Workshop: mentorskap
November		
December	Uppstart delprojekt: Medverkan, delaktighet och inflytande på lika villkor Seminarium: tjänstedesign och ökad delaktighet Öppen referensgrupp BiSam-träff	

I april 2014 beslutar styrgruppen för EBP-satsningen att tre delprojekt som var under ”utarbetande” ska redovisas direkt till styrgruppen. Beslutet innebar att delprojekten skulle särskiljas från övriga delprojekt som leds av utvecklingsledaren och följs av projektledningsgruppen. Två av dessa delprojekt skulle ledas av verksamheter inom Region Skåne (habiliteringen och psykiatrin) och ett av FoU Malmö Stad (minnesanteckningar styrgruppsmöte 140422). I minnesanteckningarna från styrgruppsmötet saknas motivering till beslutet, men det kan förstås utifrån de samarbetsvårigheter som funnits.

Uppdelningen av projekten i en kategori som leds av utvecklingsledaren och en som leds av styrgruppen innebär att projektledningsgruppen får minskade möjligheter att följa utvecklingsarbetets utveckling och ge feedback eftersom en del delprojekt ska redovisas till styrgruppen.

Vidare innebär det också att fyra ledamöter i projektledningsgruppen får ett större inflytande över utvecklingsarbetets utformning och går in i en annan roll eftersom de blir delprojektledare för vars ett projekt. Av dessa ledamöter kommer tre från Region Skåne och två av dem har avböjt att delta i projektledningsgruppens möten. Utvecklingsledaren höll under perioden kontakt med dem via e-post, telefon och ibland även möten, vilket troligen inneburit en ökad arbetsbörda.

I intervjuerna med ledamöterna från projektledningsgruppen framkommer att de upplevt det som olyckligt och påfrestande med ovan beskrivna samarbetssvårigheter och turer kring utvecklingsarbetets ledning och organisering. Forskningsledaren menar att gruppen inte fungerat som en referensgrupp, särskilt inte efter uppdelningen av delprojekten och efter att flera ledamöter intagit rollen som delprojektledare. Representanter från kommun och brukarorganisationer, som inte varit direkt involverade i konflikten, förstår inte fullt ut vad det handlar om. En intervjuad ledamot från kommunsidan menar att hon upplevt att projektledningsgruppen fungerat som en referensgrupp och att hon har kunnat bidra med input och sprida information om projekten till sin kommun. Deltagandet i gruppen har i stort sett motsvarat hennes förväntningar, även om den bristande närvaron försämrat möjligheterna att skapa den dynamik och utbyte som behöver finnas i en referensgrupp:

Man kanske pratar om de olika delprojekten och vad som händer i dem. Vad är bra och nya tankar och om man sitter där med representanter från olika verksamheter och forskning // Nya tankar och är många deltagare kan man diskutera och återkoppla, föra tillbaka och sedan återkoppla igen, alla behövs i det här”

Ledamöterna från brukarorganisationer berättar att de tidvis upplevt att det som svårt att förstå utvecklingsarbetet eller att hålla sig uppdaterat, men beskriver ändå att det har varit givande att delta och få inblick i och delta i utvecklingsarbetet.

Ambitionen avseende att integrera kommunala och regionala verksamheter i projektledningsgruppen är god och det finns som tidigare nämnts flera goda argument för en vidgad definition av ”EBP inom socialtjänsten” som även involverar exempelvis habilitering och hjälpmedel och psykiatri. För att få integreringen av verksamheterna att fungera hade det redan innan utvecklingsarbetet startade behövt tydliggöras hur stort inflytande regionen ska ha över utvecklingsarbetet i förhållande till kommunerna.

Frågan hör samman med vilka verksamheter som utvecklingsarbetet skulle inriktas mot och var fokus ska ligga. Utifrån definitionen av ”socialtjänsten” i SKL och statens plattform, förefaller det rimligt att kommunernas inflytande bör vara större än regionens och att de kommunala verksamheterna bör ligga i fokus för utvecklingsarbetet. I praktiken har det också blivit så då kommunala verksamheter är de som har varit mest aktiva i allt från projektledningsgruppen till dialogmöten och delprojekt för utvecklingsarbetet.

Integrering av kunskapskällorna för EBP har varit vägledande

I planeringen och genomförandet av det regionala utvecklingsarbetet inom verksamhetsområdet stöd till personer med funktionsnedsättning har integreringen av de tre kunskapskällorna som kännetecknar EBP varit vägledande. Förutom att de tre kunskapskällorna funnits representerade i projektledningsgruppen där utvecklingsarbetet och delprojekten löpande presenterats och diskuterats har kunskapskällorna även integrerats på flera andra sätt, vilket kommer att beskrivas nedan.

Under förarbetsfasen då handlingsplanens arbetades fram efterfrågades personal och brukares kunskaper och erfarenheter genom en kartläggning och i form av diskussioner kring handlingsplanens innehåll och utformning med HSO, FoU-företrädare och personal från kommuner och Region Skåne samt styrgruppens representanter. I utformningen av delprojekt efterfrågades förslag från personalen inom kommuner och Region Skåne genom att de bjöds in till dialogmöten. Personal från olika verksamheter har sedan varit delaktiga i delprojekten och påverkat hur de utvecklats. Trots detta kontinuerliga arbete att hörsamma synpunkter från olika verksamheter och kommuner framkom det under intervjuerna med ett par ledamöter i projektledningsgruppen att en del verksamheter inte upplevt att de haft inflytande över utvecklingsarbetets inriktning och utformning.

I utformningen och genomförandet av delprojekt har också forskare varit delaktiga och aktuella forskningsrön och utvecklingsarbeten har påverkat utformningen av delprojekten. Vidare har en forskningsledare varit drivande i allt från kartläggning av utvecklingsbehov till utformning av delprojekt och aktuella forskningsrön och utvecklingsarbeten. Metoder (som exempelvis Brukarinflytandesamordnare, Delaktighetsmodellen, Tjänstedesign, Mentorsverksamhet, och Utvärderingsverkstäder) har spridits eller prövats inom ramen för utvecklingsarbetet.

Följeforskningen som pågått under utvecklingsarbetet och även en referensgrupp av forskare som haft regelbundna träffar är andra exempel på hur kunskap från forskning har funnits med i utvecklingsarbetet.

I flera delprojekt har det också funnits representanter från brukarorganisationer med i utvecklingsarbetet. Vidare har delprojekten presenterats och diskuterats i den öppna referensgruppen som särskilt riktar sig till personer med egen erfarenhet av funktionsnedsättning och funktionshinderprocesser.

En förutsättning för att de tre kunskapskällorna ska kunna integreras i utvecklingsarbetet är att det är möjligt för representanter från de olika kunskapskällorna att delta på lika villkor. Detta förutsätter i sin tur information om utvecklingsarbetet och inbjudningar som är tillgängliga för alla tre målgrupperna och tillgängliga lokaler, tillgänglig uppläggning och utformning av möten, konferenser och träffar.

Under utvecklingsarbetets gång har man kontinuerligt arbetat med olika aspekter av tillgänglighet för att skapa förutsättningar för deltagande. Dialogmötena arrangerades exempelvis på olika orter för att göra arrangemanget tillgängligt för olika verksamheter. Vid val av lokaler har tillgänglighet också beaktats i form av fysisk tillgänglighet och exempelvis användning av mikrofoner. När lokalernas inte varit tillgängliga har byten skett till andra lokaler för att förbättra tillgängligheten och förutsättningarna för att delta. Vidare har projektledningen hörsammat betydelsen av att använda mikrofoner.

När det gäller tillgängliga inbjudningar till arrangemang och information om delprojekten och presentationer under arrangemang har projektledningen kontinuerligt arbetat med att anpassa språket till mottagaren och exempelvis utforma texter på lättläst, använda bilder osv. Representanter från den öppna referensgruppen har bjudits in och varit delaktiga i att skapa tillgängliga inbjudningar.

En viktig aspekt av tillgängligheten som projektledningen också kontinuerligt arbetat med är tidsaspekten, det vill säga att skicka ut information i god tid för att skapa förutsättningar för att fler kan delta och får tid att förbereda sig inför deltagandet och att anpassa arrangemangens upplägg så att det finns tid till pauser och lunch.

Trots kontinuerligt arbete med frågor kring tillgänglighet har projektledningen fått kritik gällande att personer med funktionsnedsättning, särskilt intellektuell funktionsnedsättning, haft svårt att delta på samma villkor som övriga deltagare på olika arrangemang inom ramen för utvecklingsarbetet. För att skapa tillgänglighet och lika möjlighet till medverkan, delaktighet och inflytande på lika villkor oavsett funktionsnedsättning startades ett delprojekt inom ramen för utvecklingsarbetet som särskilt syftar till att söka och finna kunskap om arbetssätt, metoder och mötesformer som främjar tillgänglighet.

Sammanfattning

Skåne läns *regionala utvecklingsarbete inom verksamhetsrådet stöd till personer med funktionsnedsättning* utgör en del av en landsomfattande satsning på stöd till evidensbaserad praktik inom socialtjänsten olika verksamhetsområden som finansieras av statliga medel enligt en överenskommelse mellan staten och Sveriges kommuner och landsting (SKL). I SKL:s gemensamma plattform inför satsningen anges att ”Socialtjänst” inte endast innefattar verksamheter som regleras av Socialtjänstlagen (SoL) utan även verksamheter enligt Lag om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) (Socialdepartementet 2010). EBP beskrivs som en del i att uppnå, utveckla, upprätthålla och säkra det lagstadgade kravet på god kvalitet och definieras som: ”ett förhållningssätt för ett ständigt och systematiskt lärande, där brukaren och de professionella, utifrån bästa tillgängliga kunskap tillsammans fattar beslut om lämpliga insatser i den mån brukaren eller hans eller hennes närstående kan och vill vara delaktiga” (Socialdepartementet 2010:3).

I de första årens överenskommelser mellan staten och SKL öronmärktes medel för satsningar inom verksamhetsområdena äldre, barn och unga samt missbruk och beroendevård. Efter en kartläggning som visade att det fanns stora utvecklingsbehov inom området stödinsatser för personer med funktionsnedsättning tillkom även öronmärkta medel för detta verksamhetsområde under åren 2013-2015 (Socialdepartementet och SKL 2012, 2013,2014: SKL 2012). Med utgångspunkt i en kartläggning av länens och regionernas redogörelser för utvecklingsbehov inom verksamhetsområdet (SKL2012) enades SKL och staten om att nedanstående områden för utvecklingsarbete inom verksamhetsområdet stöd till personer med funktionsnedsättning:

1. Förstärkt delaktighet och inflytande för barn och unga med funktionsnedsättning
2. Förstärkt brukarmedverkan
3. Initiera, genomföra och utveckla systematisk uppföljning

Allt sedan det regionala utvecklingsarbetet inom verksamhetsområdet funktionshinder påbörjades i augusti 2013 har jag följt projektet i egenskap av följeforskare. Föreliggande rapport utgör en skriftlig avrapportering av följeforskningen som utgjort en form av löpande utvärdering av huruvida utvecklingsarbetet följt den

övergripande målsättningen och inriktningen med arbetet (Ahnberg et al 2010). Materialet som ligger till grund för rapporten består av överenskommelser mellan SKL och staten, relevanta styrdokument, projektledarens minnesanteckningar från projektledningsgruppen, skriftliga beskrivningar och presentationer av delprojekt samt även mina anteckningar från olika möten och arrangemang och inspelade intervjuer med åtta personer i projektledningsgruppen.

Utvecklingsarbetets inriktning

Av följeforskningen framkommer att aktiviteterna som genomförts inom ramen för utvecklingsarbetet har varit utformade på i huvudsak fyra olika sätt:

1. Utvecklingsarbete (6st)
2. Endagsarrangemang (5st)
3. Undersökningar/Uppföljningar (3st)
4. Nätverk och referensgrupper (3st)

Av följeforskningen framkommer vidare att utvecklingsarbetet är inriktat på utvecklingsområde ett och två i överenskommelsen mellan staten och SKL. Samtliga arrangemang och delprojekt inom det regionala utvecklingsarbetet syftar till att öka medverkan, inflytande och delaktighet och kan sorteras in under det andra området för utvecklingsarbete som anges i överenskommelsen, nämligen ”förstärkt brukarmedverkan”. Vidare har alla aktiviteter en ambition att som det står i överenskommelsen ”skapa strukturer och processer för medverkan och inflytande och att koppla detta till besluts- och verksamhetsprocesser”. Syftet med aktiviteterna har varit att förändra arbets- och förhållningsätt och stärka brukarnas inflytande över vilka beslut som fattas och över hur insatserna och verksamheten som helhet organiseras och utformas. Inom utvecklingsarbetet har också två strukturer och modeller för medverkan och inflytande byggts upp och prövats i form av brukarinflytandesamordnare (BiSam) och referensgrupp för brukare och personal inom LSS verksamhet (den öppna referensgruppen). Brukarinflytandesamordnarens roll är att driva och arbeta med inflytande och delaktighet på lokalnivå och införliva detta i de lokala verksamheternas arbetssätt. Den öppna referensgruppen i sin tur utgör ett konkret exempel på hur brukares erfarenheter och kunskaper kan fångas upp och bidra till att utveckla verksamheten och stärka deras inflytande och delaktighet.

När det gäller utvecklingsområde ett ”delaktighet och inflytande för barn och unga med funktionsnedsättning” är det ett endagsarrangemang och ett nätverk som särskilt fokuserat på detta. Under dialogkonferensen informerades och spreds kunskap om arbetssätt och metoder och modeller för att öka barns delaktighet och inflytande och en idégrupp som ska arbeta vidare med frågorna etablerades. Ingen specifik utvärdering eller utveckling av metoder för delaktighet och inflytande för just barn och unga gjorts inom ramen för utvecklingsarbetet. Dock har en uppföljning och utvärdering genomförts avseende delaktighetsmodellen och flera endagsarrangemang handlar om hur metoder och strategier för stärkt inflytande och delaktighet för personer med funktionsnedsättning i alla åldrar.

Utvecklingsarbetets organisering

Det regionala utvecklingsarbetet leds av en utvecklingsledare anställd av Kommunförbundet Skåne. Till utvecklingsarbetets ledning har även en forskningsledare varit knuten och en projektledningsgrupp sammansatt av ledamöter från professionsföreträdare från kommuner och Region Skånes verksamheter inom funktionshinderområdet samt forskare och brukare.

Som sammansättningen av projektledningsgruppen synliggör har organiseringen och utformningen av det regionala utvecklingsarbetet väglett av 1) integreringen av olika verksamheter inom funktionshinderområdet och 2) integreringen av de tre kunskapskällor som kännetecknar EBP. Detta har inneburit att det allt sedan start funnits en ambition av engagera forskare, brukare och personal från både kommunala, och privata verksamheter samt från Region Skåne.

Integreringen av olika kunskapskällor utgör själva grunden för EBP, medan integreringen av olika verksamheter kan förstås utifrån att ett av de strategiska målen med satsningen är att det ska finnas en ”långsiktigt hållbar struktur för utveckling, spridning och implementering av kunskap inom socialtjänsten och angränsande områden inom hälso- och sjukvården” (Socialdepartementet och SKL 2013). Som en del i att etablera detta har så kallade ”stödkonstruktioner” byggts upp i varje län. En stödkonstruktion som i Skåne består av en styrgrupp (med representanter från kommuner, Kommunförbundet Skåne och Region Skåne) regionala samordnare och utvecklingsledare som leder det regionala utvecklingsarbetet inom olika områden inom.

Utifrån det sätt varpå utvecklingsarbetet organiserats i Skåne förefaller det finnas en ambition att bygga upp en form av stödstruktur inom det aktuella verksamhetsrådet genom att integrera olika verksamheter från kommuner och Region Skåne. Det är värt att notera att en sådan integrering inte föreskrivs i överenskommelsen mellan staten och SKL. Enligt överenskommelsen innefattar socialtjänsten endast verksamheter inom LSS och SoL, inte HSL som reglerar merparten av Region Skånes verksamhet. I organiseringen av utvecklingsarbetet i Skåne har definitionen av socialtjänsten dock vidgats till att inkludera även habilitering och hjälpmedel samt psykiatri. Det finns flera goda argument för en sådan vidgad definition inom ramen för en satsning på att stärka inflytande och delaktighet för brukare då flera som mottar stöd från SoL och LSS också har insatser från HSL.

På projektledningsnivå har samarbetet mellan Kommunförbundet Skåne, Region Skåne och FoU Malmö stad dock kantats av diskussioner kring ledning av samt organisering och inriktning på utvecklingsarbetet. Projektledningsgruppen tillkom som ett svar på att Region Skånes krav på att få inflytande över utvecklingsarbetet. Ledamöternas beslutsmandat och roll och vilket inflytande Region Skåne skulle ha i förhållande till kommunernas ledamöter tydliggjordes dock aldrig. Vidare förhöll sig utvecklingsledaren och forskningsledaren för utvecklingsarbetet till ledamöterna i projektledningsgruppen som en referensgrupp snarare än som en ledningsgrupp. De olika förväntningarna på projektledningsgruppens roll och kommunens respektive regionens inflytande över utvecklingsarbetet ledde till en konflikt som hanterades genom att styrgruppen för EBP satsningen tog över ansvaret för ett par av delprojekten som drevs av psykiatrin, habiliteringen och Malmö stad FoU, vilket i sin tur ledde till att ledamöterna från Region Skåne uteblev från projektledningsgruppen. Konflikten och splittringen hade troligen kunnat förhindras om förutsättningarna för samarbetet mellan Region Skåne, Kommunförbundet Skåne och kommunföreträdare hade tydliggjorts och formaliserats innan utvecklingsarbetet påbörjades. Då satsningen gäller socialtjänsten är det tänkbart att kommunerna i ett sådant avtal hade erhållit ett större inflytande över utvecklingsarbetets utformning än Region Skåne.

När det gäller integreringen av de tre kunskapskällorna för EBP har detta varit en vägledande princip redan från första början. Under förarbetsfasen då handlingsplanen utarbetades fram efterfrågades personal och brukares kunskaper och erfarenheter genom en kartläggning och i form av diskussioner kring handlingsplanens

innehåll och utformning med HSO, FoU-företrädare och personal från kommuner och Region Skåne samt styrgruppens representanter. I utformningen av delprojekt efterfrågades förslag från personalen inom kommuner och Region Skåne genom att de bjöds in till dialogmöten. Personal från olika verksamheter har sedan varit delaktiga i delprojekten och påverkat hur de utvecklats.

I utformningen och genomförandet av delprojekt har forskare varit delaktiga och aktuella forskningsrön och utvecklingsarbeten har påverkat utformningen av delprojekten. Vidare har en forskningsledare varit drivande i allt från kartläggning av utvecklingsbehov till utformning av delprojekt och aktuella forskningsrön och utvecklingsarbeten och metoder (som exempelvis Brukarinflytandesamordnare, Delaktighetsmodellen, Tjänstedesign, Mentorsverksamhet och Utvärderingsverkstäder) har spridits eller prövats inom ramen för utvecklingsarbetet. Alla forskare eller forskarstuderande som varit engagerade i delprojekten och/eller i projektledningsgruppen har vidare deltagit i en forskargrupp som utgjort en form av referensgrupp där det skett ett erfarenhetsutbyte mellan delprojekten avseende upplägg, innehåll och resultat och frågor kring avrapportering, spridning och implementering diskuterats.

En förutsättning för att de tre kunskapskällorna ska kunna integreras i utvecklingsarbetet är att det är möjligt för representanter från de olika kunskapskällorna att delta på lika villkor. Under utvecklingsarbetets gång har man kontinuerligt arbetat med olika aspekter av tillgänglighet för att skapa förutsättningar för deltagande. Dialogmötena arrangerades exempelvis på olika orter för att göra arrangemanget tillgängligt för olika verksamheter. Vid val av lokaler har tillgänglighet också beaktats i form av fysisk tillgänglighet och exempelvis användning av mikrofoner. När lokalerna inte varit tillgängliga har byten skett till andra lokaler för att förbättra tillgängligheten och förutsättningarna för att delta. Vidare har projektledningen hörsammat betydelsen av att använda mikrofoner. Trots kontinuerligt arbete med frågor kring tillgänglighet har projektledningen fått kritik gällande att personer med funktionsnedsättning, särskilt intellektuell funktionsnedsättning, haft svårt att delta på samma villkor som övriga deltagare på olika arrangemang inom ramen för utvecklingsarbetet. För att skapa tillgänglighet och lika möjlighet till medverkan, delaktighet och inflytande på lika villkor oavsett funktionsnedsättning startades ett delprojekt inom ramen för utvecklingsarbetet som särskilt syftar till att söka och finna kunskap om arbetsätt, metoder och mötesformer som främjar tillgänglighet.

Slutord

Under följeforskningens gång har det blivit tydligt att Skånes regionala utvecklingsarbete inom verksamhetsområdet stöd till personer med funktionsnedsättning i flera avseenden har varit ett ambitiöst projekt. Inom ramen för utvecklingsarbetet har det bedrivits utvecklingsarbete, undersökningar och olika former av workshops, seminarier och föreläsningar om inflytande och delaktighet och vidare har en öppen referensgrupp för brukare etablerats och ett nätverk och uppdrag för brukarinflytandesamordnare (BiSam) skapats. Alla aktiviteter har haft förstärkt brukarmedverkan som målsättning och syfte, men om utvecklingsarbetet leder fram till detta är inte möjligt att besvara inom ramen för denna följeforskningsrapport utan kräver en särskild uppföljning eller utvärdering av utvecklingsarbetet. Emellertid går det att klarlägga att alla delprojekt och andra arrangemang som bedrivits inom utvecklingsarbetet rört sig inom ramen för de utvecklingsområden som anges i överenskommelsen mellan SKL och staten.

Följeforskningen tydliggör att det redan från första början funnits en ambition gällande att i flera avseenden integrera kunskap och erfarenheter från brukare, professionella och forskning samt verksamheter inom kommuner och Region Skåne. Som uppmärksammats inom ramen för utvecklingsarbetet är kontinuerligt arbete med tillgänglighet en förutsättning för integrering av kunskap och erfarenhet från olika källor. För att personer med olika kunskaper, erfarenheter, utbildning och funktionsförmåga ska kunna delta i utvecklingsarbetets olika delar krävs tillgängliga inbjudningar, information, lokaler, mötesformer etc. I kommande satsningar kring evidensbaserad praktik behöver således tillgänglighetsfrågor särskilt beaktas.

Medan integreringen av kunskapskällor utgör själva grunden för EBP, är integreringen av olika verksamheter inte lika självklar utan innebär en ambitionshöjning i förhållande till vad som föreskrivs i överenskommelserna mellan stat och kommun avseende evidensbaserad praktik inom socialtjänsten. Som tidigare nämnts finns det flera goda argument för att även inkludera habilitering och hjälpmedel samt psykiatri i utvecklingsarbetets olika delar. Som tidigare uppmärksammats inom samverkansforskningen är dock integrering av verksamheter är komplext och krävande och inte sällan konfliktfyllt.

Ett tydliggörande och formalisering av Region Skånes medverkan och inflytande över utvecklingsarbetets utformning och innehåll hade med största sannolikhet underlättat utvecklingsarbetet och främjat goda relationer mellan alla inblandade. Inför kommande projekt eller samarbeten mellan olika organisationer och verksamheter är således upprättande av avtal och tydliggörande av beslutsmandat att rekommendera.

Referenser

Ahnberg, Lundgren, Messing von Schantz Lundgren (2010)
Följeforskning som företeelse och följeforskarrollen som konkret
praktik. Arbetsmarknad och arbetsliv. 16 (3). S.55-66.

Axelsson och Bahari Axelsson (2013) Samverkan som samhällsfenomen –
några centrala frågeställningar. I: Axelsson och Bahari Axelsson (red) Om
Samverkan –för utveckling av hälsa och välfärd. Lund: Studentlitteratur.

Jergeby (red.) (2008). Evidensbaserad praktik i socialt arbete. Stockholm:
Gothia

Region Skåne och Kommunförbundet Skåne (2013) Regional
Handlingsplan 2013 för evidensbaserad praktik inom
verksamhetsområdet stöd till personer med funktionsnedsättning.

Region Skåne och Kommunförbundet Skåne (2015) återrapportering av
vissa delar i överenskommelsen om stöd till EBP för verksamhetsåret
2014 från Skåne.

SKL (2012) Evidensbaserad praktik inom socialtjänsten. Kartläggning
av utvecklingsbehov inom verksamhetsområdet stöd till personer med
funktionsnedsättning. Sveriges Kommuner och Landsting.

SKL (2014) Regionala samverkans och stödstrukturer.
Kunskapsutveckling inom socialtjänsten. Sveriges Kommuner och
Landsting.

SKL (2014) Evidensbaserad praktik inom socialtjänsten. Regionala
strukturer för kunskapsutveckling. Delrapport om arbete i län/regioner
under 2013. SKL

Socialdepartementet (2010) Plattform för arbetet med att utveckla en
evidensbaserad praktik inom socialtjänsten.

Socialdepartementet och SKL (2012) Stöd till en evidensbaserad praktik
för god kvalitet inom socialstyrelsen. Överenskommelse för år 2012
mellan staten och Sveriges Kommuner och Landsting.

Socialdepartementet och SKL (2013) Stöd till en evidensbaserad praktik för god kvalitet inom socialstyrelsen. Överenskommelse för år 2013 mellan staten och Sveriges Kommuner och Landsting.

Socialdepartementet och SKL (2014) Stöd till en evidensbaserad praktik för god kvalitet inom socialstyrelsen. Överenskommelse för år 2014 mellan staten och Sveriges Kommuner och Landsting.

SOU (2008:18) Evidensbaserad praktik inom socialtjänsten -till nytta för brukaren

Socialstyrelsen (2014) Systematisk uppföljning och beskrivning av exempel. Socialstyrelsen.

Evidensbaserad praktik, samverkan och tillgänglighet

Följeforskningsrapport avseende Skånes
utvecklingsarbete inom verksamhetsområdet
stöd till personer med funktionsnedsättning
under 2013 och 2014.

Denna rapport är en beskrivning av Skåne läns regionala utvecklingsarbete inom verksamhetsrådet stöd till personer med funktionsnedsättning, ett utvecklingsarbete som kort kan beskrivas som en del av en landsomfattande satsning på stöd till evidensbaserad praktik inom socialtjänsten olika verksamhetsområden. Rapporten utgör även en skriftlig avrapportering av resultatet av den följeforskning som forskare Hanna Egard bedrivit sedan starten i augusti 2013 till och med december 2014.

Under följeforskningens gång har det blivit tydligt att Skånes regionala utvecklingsarbete inom verksamhetsområdet stöd till personer med funktionsnedsättning i flera avseenden har varit ett ambitiöst projekt. Det har funnits en ambition att i flera avseenden integrera kunskap och erfarenheter från brukare, professionella och forskning samt verksamheter inom kommuner och Region Skåne. Alla delprojekt och andra arrangemang som bedrivits inom utvecklingsarbetet har rört sig inom ramen för de utvecklingsområden som anges i överenskommelsen mellan SKL och staten.

Kontinuerligt arbete med tillgänglighet uppmärksammas som en viktig faktor för integrering av kunskap och erfarenhet från olika källor. Integreringen av olika verksamheter har varit en ambitionshöjning i förhållande till vad som föreskrivs i överenskommelserna mellan stat och kommun avseende evidensbaserad praktik inom socialtjänsten. Följeforskaren slår fast att det kan finnas argument för att även inkludera habilitering och hjälpmedel samt psykiatri i utvecklingsarbetets olika delar men att det ställer särskilda krav på tydlighet och rollfördelning.

